

Anexă
la Hotărârea Consiliului de administrație
al ANRE nr. 516 din 23.08.2024

RAPORT
privind punerea în aplicare a măsurilor provizorii
de echilibrare

I. INTRODUCERE

Operatorul sistemului de transport al gazelor naturale „Vestmoldtransgaz” S.R.L., constată necesitatea aplicării măsurilor provizorii de echilibrare reglementate în Titlul VI, Capitolul X din Codul Rețelelor de gaze naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 420/2019 (în continuare Codul rețelelor).

„Vestmoldtransgaz” S.R.L., în conformitate cu cadrul normative în vigoare, desfășoară activități menite să asigure implementarea mecanismelor optime pentru asigurarea echilibrării rețelelor de gaze naturale din zona de echilibrare a Republicii Moldova, necesare a fi aplicate în raport cu participanții la piața gazelor naturale.

În această ordine de idei, conducându-ne de prevederile Titlului VI din Codul rețelelor și Regulile pieței gazelor naturale aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019 (în continuare Regulile pieței gazelor naturale), „Vestmoldtransgaz” SRL prezintă Raportul privind punerea în aplicare a măsurilor provizorii de echilibrare, în conformitate cu prevederile Codului rețelelor.

Termenul pentru depunerea Raportului și domeniul de aplicare al acestuia sunt reglementate de dispozițiile Titlului VI, Capitolul X, secțiunea 2 din Codul rețelelor.

„Vestmoldtransgaz” S.R.L. are obligația de a asigura elaborarea și implementarea măsurilor provizorii prescrise de Codul rețelelor, în absența unei lichidități suficiente a pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt. Acțiunile de echilibrare întreprinse de „Vestmoldtransgaz” S.R.L. în condițiile măsurilor provizorii propuse, au în calitate de obiectiv inițierea și susținerea dezvoltării factorilor de lichiditate a pieței angro pe termen scurt.

Pct. 603 sbp. 1 din Codul rețelelor stabilește cerințele cu privire la structura prezentului Raport care va include: o descriere, stadiului de dezvoltare și lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt la momentul întocmirii Raportului, măsurile provizorii care urmează a fi aplicate, motivele aplicării măsurilor provizorii, precum și o descriere a măsurilor care vor fi luate în scopul eliminării respectivelor măsuri aplicate.

Următoarele capitole ale prezentului Raport includ acțiunile preconizate a fi implementate de către „Vestmoldtransgaz” S.R.L. în contextul măsurilor provizorii propuse, inclusiv o scurtă descriere a stării actuale a sistemului de echilibrare.

II. STADIUL ACTUAL DE DEZVOLTARE ȘI LICHIDITATEA PIEȚEI ANGRO A GAZELOR NATURALE PE TERMEN SCURT

Lichiditatea pieței angro a gazelor naturale se manifestă prin:

- Fluctuații semnificative a prețurilor de achiziție a gazelor naturale pe piețele internaționale afectează capacitatea furnizorilor de a procura volume semnificative de gaze naturale;
- Mecanisme de integrare în piețele regionale în proces de dezvoltare;
- În anul 2023 SA „Moldovagaz” care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate a procurat gaze naturale de la SA „Energocom” care a avut obligația de serviciu public de a achiziționa gaze naturale și de a le vinde furnizorilor de serviciu public.

Participanții pieței gazelor naturale din Republica Moldova (conform Registrului de licențiere la situația din 01.07.2024 publicat pe pagina web a ANRE¹) sunt:

29 furnizori de gaze naturale, inclusiv:

¹ <https://www.anre.md/registrul-de-licentiere-3-261>

SA „Moldovagaz” - întreprindere integrată pe verticală, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale (în condițiile obligației de serviciu public), precum și deține 100 % cotă parte în întreprinderile afiliate de distribuție a gazelor naturale. Acționarii săi sunt SAP „Gazprom” (50 %), Agenția Proprietății Publice a Republicii Moldova (35,33 %), autoritățile din regiunea transnistreană (13,44 %) și alți acționari (1,23 %);

SA „Energocom” - întreprindere cu capital integral de stat, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale, inclusiv în condițiile obligației de serviciu public și entitate responsabilă de crearea stocurilor de gaze naturale în interesul economic general.

Cotele de piață ale principalilor furnizori de gaze naturale în anul 2023 au constituit:

Nr.	Furnizorii de gaze naturale	Cota de piață, %
1.	SA „Moldovagaz”	92.85
2.	SRL „Rotalin Gaz Trading”	1.11
3.	ÎCS „Nord Gaz Sîngerei”	0.28
4.	SRL „Lăcătuș”	0.04
5.	SRL „Sălcioara – Vascan”	0.06
6.	SRL „Transautogaz”	2.75
7.	SRL „Imas Company”	0.04
8.	SRL „East Gaz Energy Trading”	0.04
9.	SRL „Natural Gaz D.C”	1.97
10.	SRL „SD Energy Engineering Group”	0.47
11.	SRL „National Power Corp”	0.39
Total:		100%

Respectiv, cu o cotă de piață de 92,85 %, a activat furnizorul de gaze naturale S.A. „Moldovagaz”, 2,75 % - S.R.L. „Transautogaz”, 1,97% - S.R.L. „Natural Gaz D. C. ”. Cota de piață a celorlalți furnizori de gaze naturale a constituit — 2,43 %. Totodată, pe parcursul anului 2023 au fost identificate mai multe tranzacții pe piața angro de gaze naturale. Astfel, 4 din cei 12 furnizori de gaze naturale activi pe piața Republicii Moldova au efectuat livrări pe piața angro”.

19 operatori ai sistemelor de distribuție (OSD);

1 operator al sistemului de transport al gazelor naturale (OST).

OST și OSD sunt participanți specifici la piața gazelor naturale, care au dreptul să participe la tranzacții pe piața angro doar pentru a procura volume de gaze naturale operaționale.

OST procură și vând gaze naturale necesare pentru îndeplinirea funcțiilor de echilibrare.

În anul 2021, ANRE a autorizat Platforma de tranzacționare a gazelor naturale operată de SRL „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est”.

Pe parcursul anului 2024 (perioada aprilie 2024 – iulie 2024), au fost realizate tranzacții prin intermediul platformei de tranzacționare în volum de 747.704 MWh (0,74 TWh).

În perioada octombrie 2022-2023 livrările de gaze naturale de la SAP „Gazprom” către SA „Moldovagaz” au constituit doar 5,7 mil. m³/zi, ceea ce reprezintă o reducere cu aproximativ 50% comparativ cu volumele de gaze naturale contractate pentru perioada sezonului de încălzire. Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat de către SA „Moldovagaz” pentru acoperirea necesarului consumului de gaze naturale al consumatorilor de pe malul stâng al Nistrului și pentru producerea energiei electrice de către Centrala termoelectrică de la Cuciurgan pentru consumatorii ambelor maluri ale Nistrului.

Într-o perioadă foarte scurtă furnizorii din Republica Moldova au reușit să asigure diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale. Potrivit rapoartelor prezentate de furnizorii de gaze naturale la ANRE, în anul 2023, s-au procurat gaze naturale pe piețele internaționale de gaze de la producători sau traderi/furnizori înregistrați în România, Grecia, Bulgaria, Austria, Elveția.

Totuși, potrivit datelor din 2023, indicele Herfindahl-Hirschman Index (HHI) este 8638, ceea ce demonstrează o concentrare extrem de ridicată a pieței.

Conform prevederilor art. 11 și 89 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, prin Hotărârea ANRE nr. 487/2019 din 20.12.2019 cu modificările ulterioare a fost impusă obligația de serviciu public de furnizare a gazelor naturale la prețuri reglementate, către 3 titulari de licențe pentru furnizarea gazelor naturale. La fel, întru executarea art. 90 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, prin Hotărârea ANRE nr. 444/2021, ANRE a impus „Moldovagaz” SA, obligația de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune a gazelor naturale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, pentru o perioadă de 3 ani.

Lichiditatea scăzută și prețurile ridicate pe piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova comparativ cu alte țări din regiune, sunt cu siguranță indicatori pentru o slabă integrare a pieței.

Eforturile pentru o mai bună integrare a piețelor de gaze naturale din UE și Comunitatea Energetică ar trebui să contribuie la creșterea lichidității și la convergența prețurilor.

Lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt din Republica Moldova se situează la un nivel insuficient promovării concurenței, conform principiilor generale stabilite de Codul rețelelor.

2.1. Numărul de tranzacții încheiate la punctul virtual de tranzacționare și numărul de tranzacții în general

Conform prevederilor Hotărârii ANRE nr. 434/2023, „Vestmoldtransgaz” S.R.L. este succesorul în drepturi și obligații al „Moldovatransgaz” S.R.L. în partea ce ține de contractele cu utilizatorii de sistem, astfel „Vestmoldtransgaz” S.R.L. are încheiate 30 contracte de echilibrare cu Părțile responsabile de echilibrare (PRE). În baza contractelor de echilibrare, PRE pot realiza transferul de proprietate asupra gazelor naturale prin transmiterea notificărilor comerciale către operatorul sistemului de transport.

Transferul de proprietate asupra gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova are loc în Punctul Virtual de Tranzacționare (PVT), care a fost instituit în anul 2023. Astfel, în 2023 au fost tranzacționate gaze naturale în PVT, cantitatea constituind 5 181 302 MW.

2.2. Participanți cu acces la piața angro a gazelor naturale pe termen scurt într-o anumită perioadă de timp.

Pe piața centralizată a gazelor naturale, operată de SRL „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est” sunt înregistrați 13 utilizatori.

Volum total tranzacționat pe platforma SRL „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est” până la data de 26.07.2024 a constituit 747.704 MWh (0,74 TWh). Toate tranzacțiile au fost realizate pe Piața produselor pe termen mediu și lung și pe piața retail.

III. ECHILIBRAREA OPERAȚIONALĂ

În funcție de starea, prezentă sau prognozată, de echilibru fizic a Sistemului de transport gaze naturale, OST va recurge la întreprinderea acțiunii de echilibrare prin cumpărarea/vânzarea cantităților de gaze naturale necesare pentru echilibrare.

Această echilibrare va fi independentă de dezechilibrele comerciale ale fiecărui PRE și va fi dependentă numai de necesitatea obiectivă a sistemului determinată de OST. „Vestmoldtransgaz” S.R.L. întreprinde activități de echilibrare fizică la necesitate.

În concordanță cu prevederile art. 453 din Codul rețelilor, OST întreprinde acțiuni de echilibrare prin:

1) cumpărarea sau vânzarea de produse standardizate pe termen scurt (în continuare - PSTS) pe o platformă de tranzacționare; și/sau

2) utilizarea serviciilor de echilibrare.

Astfel „Vestmoldtransgaz” S.R.L. va realiza acțiuni de echilibrare, atât pe baza unor tranzacții de gaze naturale efectuate în cadrul platformelor de tranzacționare aprobate de ANRE, cât și prin utilizarea serviciilor de echilibrare.

În absența unui nivel suficient de lichiditate a pieței angro a gazelor naturale în ceea ce privește produsele standardizate pe termen scurt (PSTS), la întreprinderea acțiunilor de echilibrare, Codul rețelilor permite OST utilizarea ca alternativă, *serviciile de echilibrare*.

Serviciile de echilibrare reprezintă serviciile prestate unui OST în bază de contract, necesare pentru îndeplinirea acțiunilor de echilibrare.

Cantitățile de gaze naturale vor fi notificate către furnizorul de gaze naturale ce va presta serviciul de echilibrare, pentru a fi injectate/extrase din sistemul de transport gaze naturale.

Serviciile de echilibrare urmează a fi achiziționate într-un mod bazat pe piață, prin intermediul unei proceduri de licitație publică, transparentă și nediscriminatorie, în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale. Termenii și condițiile contractelor privind furnizarea serviciilor de echilibrare urmează a fi elaborate de „Vestmoldtransgaz” S.R.L. fiind aplicabile tuturor furnizorilor serviciilor de echilibrare, în conformitate cu prevederile Regulilor pieței gazelor naturale.

IV. MĂSURI PROVIZORII

Măsurile provizorii de implementare a normelor privind echilibrarea, sunt reglementate în Codul rețelilor gazelor naturale și Regulile pieței gazelor naturale.

Măsurile provizorii de echilibrare includ:

- *Toleranța.*
- *Plata provizorie pentru dezechilibru.*

4.1 Toleranța

Conform pct. 618 din Codul rețelilor, nivelul de toleranță reprezintă cantitatea minimă de gaze naturale care urmează să fie cumpărată sau vândută de către fiecare Utilizator de Săistem (US) la un preț de referință.

Ca măsură provizorie, până când piața de gaze naturale va deveni suficient de lichidă, la determinarea plăților pentru dezechilibrul zilnic, se va aplica un *nivel de toleranță zilnică de 10 %*.

Nivelul de toleranță zilnică aplicabil poate fi modificat o dată pe an, pentru anul gazier ulterior, după consultarea publică efectuată de Agenție.

4.2 Plata provizorie pentru dezechilibru

Cantitatea de gaze naturale aferentă dezechilibrului zilnic, se va calcula cu formula:

$$Q_D = A_i + T_C - T_V - A_e \pm Q_f \quad (1)$$

în care:

A_i - cantitatea de gaze naturale alocată în punctele de intrare ale rețelei de transport la care PRE a rezervat capacitate;

A_e - cantitatea de gaze naturale alocată în punctele de ieșire ale rețelei de transport;

T_C - notificarea în PVT a unei tranzacții de cumpărare efectuate de PRE;

T_v - notificarea în PVT a unei tranzacții de vânzare efectuate de PRE.

Q_f – cantitatea de gaze naturale stocată/extrasă conform serviciului de flexibilitate prin stocare în conductă, după caz.

Notă:

OST va transmite zilnic PRE până la ora 16:00, calculul dezechilibrelor zilnice (transmise în ziua D pentru ziua gazieră D-1), acestea vor fi cu caracter provizoriu și nu reprezintă dezechilibrele zilnice finale.

Tranzacțiile în PVT pot fi: tranzacțiile de pe platformele de tranzacționare a gazelor naturale aprobate de ANRE sau tranzacții bilaterale/notificări comerciale între US, tranzacții bilaterale/notificări comerciale între US realizate prin intermediul Facilității de Transfer Gaze Naturale (FTG).

Notificarea comercială² va fi transmisă la adresa electronică ee@vmtg.md și va conține următoarele informații:

- ziua gazieră pentru care se realizează notificarea;
- codurile de identificare ale ambelor părți;
- specificarea tipului notificării (vânzare sau cumpărare);
- cantitatea de gaze naturale vândută/cumpărată în MWh, m³ la 20°C (unitatea de măsură de bază este MWh, cantitate exprimată în m³ se va utiliza informativ);
- prețul la care s-a încheiat tranzacția (prețul se va exprima în MDL convertit din valuta în care a avut loc tranzacția, la cursul Băncii Naționale a Moldovai din ziua respectivă).

Contracte de echilibrare vor prevedea clauze de confidențialitate în privința informațiilor transmise prin notificările comerciale.

În scopul determinării prețului marginal de vânzare, a prețului marginal de cumpărare și a prețului de referință, tranzacțiile aferente se realizează pe platforme de tranzacționare.

Prețul de referință este prețul mediu ponderat al gazelor naturale aferent tranzacțiilor cu gaze naturale cu produse titlu efectuate în punctul de tranzacționare virtual cu privire la o zi gazieră (în continuare P_{MP}).

Totodată, ținând cont că piața nu este la un nivel suficient de dezvoltare, în condițiile în care se aplică Măsurile provizorii de echilibrare, iar în conformitate cu art. 613 din Codul rețelelor, calcularea prețului se poate baza pe un preț reglementat, un indicator al unui preț de piață sau pe un preț derivat din tranzacțiile de pe platformele de echilibrare.

În situațiile în care în ziua gazieră D nu au fost efectuate tranzacții pe piețele centralizate angro pe termen scurt pentru cantități de gaze naturale cu livrare/preluare în/din PVT, nu au fost efectuate transferuri de titlu intra-zilnice între PRE pentru cantități de gaze naturale a căror livrare/preluare este efectuată în/din PVT, SRL „Vestmoldtransgaz” propune ca alternativă pentru P_{MP} utilizat la calcularea prețului provizoriu de dezechilibru, în conformitate cu art. 613 din Codul rețelelor și pct. 151 din Regulile pieței gazelor naturale, să se ia în considerare utilizarea unui indicator al unui preț de piață, respectiv media prețurilor ponderate cu cantitățile tranzacționate, aferente produsului „Zi următoare” tranzacționate în cadrul pieței produselor standardizate pe termen scurt administrată de către Bursa Română de Mărfuri (<https://brm.ro/piata-spot-gn/>) și ajustate cu costurile de transport, cheltuieli de vămuire, alte cheltuieli neprevăzute.

În situația în care SRL „Vestmoldtransgaz” constată manipularea prețurilor prin intermediul tranzacțiilor de vânzare/cumpărare la PVT la valori semnificativ diferite față de cele notificate la PVT, publicate de platformele de tranzacționare, va notifica ANRE, întru respectarea transparenței și

² Modelul notificărilor comerciale va fi plasat pe pagina www.vmtg.md.

corectitudinii pe piața gazelor naturale, implicit respectarea unui mediu de tranzacționare echitabil și eficient pentru toți participanții.

Facilitatea de Transfer Gaze Naturale (FTG) reprezintă un instrument utilizat pentru transferul cantităților de gaze naturale de la un utilizator de sistem care acceptă vânzarea către alt utilizator de sistem care acceptă cumpărarea respectivelor cantități de gaze naturale, în scopul echilibrării portofoliului zilnic individual al acestora. US care acceptă vânzarea și respectiv cumpărarea cantităților de gaze naturale prin intermediul FTG sunt denumiți în continuare parteneri FTG.

Până în data de 14-a lunii M+1 pentru luna M, se finalizează alocarea zilnică finală în funcție de corecțiile înregistrate pentru fiecare zi din luna M. Până în data de 14-a lunii M+1 pentru luna M, OST informează PRE dezechilibrul zilnic final înainte de FTG, calculat pe baza alocărilor zilnice finale.

OST va publica în data de paisprezece a lunii M+1, până la ora 16:30, pe pagina web www.vmtg.md tipul dezechilibrului zilnic (deficit/excedent) pentru fiecare PRE.

FTG reprezintă posibilitatea transferării de cantități de gaze naturale de la un PRE, denumit în continuare PRE care transferă, la alt PRE, denumit în continuare PRE beneficiar de transfer. În aplicarea FTG un PRE poate efectua tranzacții numai în limita cantității de gaze naturale aflate în dezechilibru zilnic.

FTG se realizează lunar, în cursul lunii M+1 pentru dezechilibrele zilnice aferente lunii M, tranzacțiile efectuate între PRE fiind notificate în PVT. Gazele naturale pot fi transferate pentru aceeași zi gazieră. În intervalul de 72 de ore din ziua a 14-a până în ziua a 17-a din luna M+1 pentru luna M, se desfășoară etapa de FTG în care au loc tranzacții între US în limita și sensul dezechilibrului zilnic final înainte de FTG.

După ce au convenit detaliile privind transferul de gaze naturale, PRE transmite la OST o notificare comercială FTG zilnică cu privire la tranzacțiile încheiate.

Notificare comercială FTG va conține:³

- ziua gazieră pentru care se realizează notificarea;
- codurile de identificare ale ambelor părți;
- specificarea tipului notificării (vânzare sau cumpărare);
- cantitatea de gaze naturale vândută/cumpărată;
- prețul la care s-a încheiat tranzacția (prețul se va exprima în MDL convertit din valuta în care a avut loc tranzacția, la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă).

Notificarea de tranzacționare este transmisă de către PRE în format electronic. În scopul calculului dezechilibrelor, tranzacțiile vor fi luate în considerare în ordinea primirii notificărilor în format electronic. OST va recalcula în mod corespunzător dezechilibrul zilnic final pentru zilele gaziere în care US au efectuat FTG.

În a 18-a zi din luna M+1 pentru luna M, OST recalculează dezechilibrul zilnic final după FTG cu luarea în considerare a tranzacțiilor efectuate în sesiunea de FTG cu formula:

$$Q_D = A_i + T_c + FTG_c - T_v - FTG_v - A_e \pm Q_f \quad (2)$$

în care:

FTG_c - tranzacții de cumpărare în perioada de FTG;

FTG_v - tranzacții de vânzare în perioada de FTG.

³ Modelul notificărilor comerciale FTG va fi plasat pe pagina web www.vmtg.md.

Până în a 19-a zi gazieră a lunii M+1, OST calculează, pentru fiecare PRE, cantitățile de dezechilibru zilnic cumulate pentru toate zilele gaziere din luna precedentă M (cantitatea lunară de dezechilibru) și plata pentru dezechilibru zilnic cumulată pentru toate zilele gaziere din luna precedentă M (plata lunară netă pentru dezechilibru).

Plata pentru dezechilibru se bazează pe cantitatea finală de dezechilibru. În cazul în care PRE are **DEZECHILIBRU NEGATIV/DEFICIT**, dar în limitele nivelului de toleranță zilnică, plata în ziua gazieră D-1 ce urmează să fie facturată se va calcula cu formula:

$$P_{DN} = \text{Abs}(Q_D) \times P_R \quad (3)$$

unde:

P_{DN} - plata pentru dezechilibru negativ;

Q_D - cantitatea de dezechilibru zilnic a US pentru ziua gazieră D-1;

P_R – preț de referință care reprezintă prețul mediu ponderat al tranzacțiilor cu gaze naturale, notificate în PVT, în ziua gazieră.

În situațiile în care în ziua gazieră D nu au fost efectuate notificări/tranzacții la PVT, în calitate de preț de referință se va utiliza media prețurilor ponderate cu cantitățile tranzacționate, aferente produsului „Zi următoare” tranzacționate în cadrul pieței produselor standardizate pe termen scurt administrată de către Bursa Română de Mărfuri și ajustate cu costurile de transport, cheltuieli de vămire, alte cheltuieli neprevăzute.

În cazul în care PRE are **DEZECHILIBRU NEGATIV/DEFICIT** și a depășit limitele nivelului de toleranță zilnică, plata pentru dezechilibru zilnic în ziua gazieră D-1 care urmează a fi facturată, se va calcula conform formulei:

$$P_{DN} = TL \times \text{Max} \{A_i, A_e\} \times P_R + (\text{Abs}(Q_D) - TL \times \text{Max} \{A_i, A_e\}) \times P_{MC} \quad (4)$$

unde:

TL - nivelul de toleranță (10 %);

$\text{Abs}()$ - descrie valoarea absolută a funcției între paranteze;

$\text{Max}\{A_i, A_e\}$ - valoarea maximă dintre cantitatea de gaze naturale alocate în punctele de intrare ale rețelei de transport la care PRE a rezervat capacitate sau cantitatea de gaze naturale alocată în punctele de ieșire ale rețelei de transport la care PRE a rezervat capacitate;

P_R – preț de referință care reprezintă prețul mediu ponderat al tranzacțiilor cu gaze naturale efectuate la nivelul fiecărei zile gaziere, utilizat în formula (3);

$\text{Abs}()$ - descrie valoarea absolută a funcției între paranteze;

Q_D - cantitatea de dezechilibru zilnic a US pentru ziua gazieră D-1 utilizat în formula (3);

P_{MC} - prețul marginal de cumpărare este dat de cea mai mare valoare dintre următoarele:

a) cel mai mare preț la care OST a efectuat tranzacții de cumpărare pentru ziua gazieră respectivă (C_{MMP});

b) prețul mediu ponderat al tranzacțiilor de cumpărare efectuate de către OST la PVT pentru ziua gazieră respectivă (P_{MPC}), înmulțit cu coeficientul 1,1;

c) prețul mediu ponderat al tranzacțiilor cu gaze naturale, notificate în PVT, în ziua gazieră (P_{MPTN}), înmulțit cu coeficientul 1,1;

$$P_{MC} = \text{Max} (C_{MMP}, (P_{MPC} \times 1,1), (P_{MPTN} \times 1,1))$$

În situațiile în care în ziua gazieră D nu au fost efectuate notificări/tranzacții la PVT, se va utiliza media prețurilor ponderate cu cantitățile tranzacționate, aferente produsului „Zi următoare” tranzacționate în cadrul pieței produselor standardizate pe termen scurt administrată de către Bursa Română de Mărfuri și ajustate cu costurile de transport, cheltuieli de vămuire, alte cheltuieli neprevăzute înmulțit cu coeficientul 1,1.

În cazul în care o PRE are dezechilibru **zilnic POZITIV/EXCEDENT** și **se încadrează în nivelul de toleranță**, plata pentru dezechilibrul zilnic a unei zile gaziere D-1, care urmează să fie creditată către PRE, se calculează cu formula:

$$P_{DP} = Q_D \times P_R \quad (5)$$

unde:

P_{DP} - plata pentru dezechilibru pozitiv;

Q_D - cantitatea de dezechilibru zilnic a US pentru ziua gazieră D-1;

P_R – preț de referință care reprezintă prețul mediu ponderat a tranzacțiilor cu gaze naturale, notificate în PVT, în ziua gazieră;

În situațiile în care în ziua gazieră D nu au fost efectuate notificări/tranzacții la PVT, se va utiliza media prețurilor ponderate cu cantitățile tranzacționate, aferente produsului „Zi următoare” tranzacționate în cadrul pieței produselor standardizate pe termen scurt administrată de către Bursa Română de Mărfuri și ajustate cu costurile de transport, cheltuieli de vămuire, alte cheltuieli neprevăzute.

În cazul în care o PRE are un dezechilibru **zilnic POZITIV/EXCEDENT** și **a depășit nivelul de toleranță**, plata pentru dezechilibru zilnic a unei zile gaziere D, care urmează să fie plătită către PRE, se calculează cu formula:

$$P_{DP} = TL \times \text{Max}\{A_i, A_e\} \times P_R + (Q_D - TL \times \text{Max}\{A_i, A_e\}) \times P_{MV} \quad (6)$$

unde:

P_R – preț de referință care reprezintă prețul mediu ponderat a tranzacțiilor cu gaze naturale, notificate în PVT, în ziua gazieră, utilizat în formula (5);

P_{MV} - prețul marginal de vânzare este dat de cea mai mică valoare dintre următoarele:

a) cel mai mic preț la care OST a efectuat tranzacții de vânzare în ziua gazieră respectivă (**C_{MMPV}**);

b) prețul mediu ponderat al tranzacțiilor de vânzare efectuate de către OST în ziua gazieră respectivă (**P_{MPV}**), înmulțit cu coeficientul 0,9;

c) prețul mediu ponderat a tranzacțiilor cu gaze naturale, notificate în PVT (**P_{MPTN}**), în ziua gazieră, înmulțit cu coeficientul 0,9;

$$P_{MV} = \text{Min} (C_{MMPV}, (P_{MPV} \times 0,9), (P_{MPTN} \times 0,9))$$

În situațiile în care în ziua gazieră D nu au fost efectuate notificări/tranzacții la PVT, se va utiliza media prețurilor ponderate cu cantitățile tranzacționate, aferente produsului „Zi următoare” tranzacționate în cadrul pieței produselor standardizate pe termen scurt administrată de către Bursa Română de Mărfuri și ajustate cu costurile de transport, cheltuieli de vămuire, alte cheltuieli neprevăzute înmulțit cu coeficientul 0,9.

În a 19-a zi din luna M+1 pentru luna M, OST calculează, pentru fiecare PRE, cantitățile de dezechilibru zilnic cumulate pentru toate zilele gaziere din luna precedentă M, publică pe pagina sa web

tipul dezechilibrelor finale după FTG și prețul de referință, prețul marginal de vânzare și prețul marginal de cumpărare a dezechilibrelor zilnice.

OST va transmite către PRE un Proces verbal de constatare lunară a dezechilibrelor înregistrate de tipul DEFICIT/EXCEDENT, în baza căruia se vor întocmi facturile.

În cazul în care plata lunară netă pentru dezechilibru a unei PRE este pozitivă, PRE emite o factură pentru plata lunară netă pentru dezechilibru către OST, iar în cazul în care plata lunară netă pentru dezechilibru este negativă, OST emite o factură pentru plata lunară netă pentru dezechilibru către PRE, în conformitate cu prevederile contractului de echilibrare.

V. MOTIVELE APLICĂRII MĂSURILOR PROVIZORII

5.1 Explicația motivelor pentru care stadiul de dezvoltare a pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt justifică aplicabilitatea unor astfel de măsuri

Principalele motive care susțin necesitatea aplicării a măsurilor provizorii pot fi sintetizate astfel:

a) absența unei piețe angro lichide de gaze naturale pe termen scurt, în care participanții de pe piața gazelor naturale să aibă posibilitatea efectuării unor tranzacții utilizând produse titlu standardizate pe termen scurt, atât în scop comercial, cât și în scopul echilibrării portofoliilor individuale;

b) disponibilități reduse ale platformei de tranzacționare locale de a oferi produse standardizate pe termen scurt, disponibile 24h/zi, 7 zile/săptămână (24/7), necesare atât OST, cât și US astfel încât aceștia să întreprindă acțiuni de echilibrare pe baza unor oferte/cereri eficiente din punct de vedere economic;

c) eliminarea utilizării serviciilor de echilibrare ar putea fi realizată doar în situația în care evidențele atestă funcționalitatea unei piețe ale cărei caracteristici cheie sunt compatibile cu necesitățile și obligațiile pe care le are OST în plan operațional, conform regulilor aplicabile;

d) în prezent, serviciile de echilibrare reprezintă principalul instrument cu posibilitatea utilizării de OST 24/7 pentru a-și îndeplini obligația de echilibrare a sistemului de transport gaze naturale în condiții de siguranță;

e) menținerea măsurilor provizorii propuse asigură protecția US cu privire la expunerea financiară a acestora, prin utilizarea toleranțelor în condițiile rezervărilor de capacitate pe punctele de intrare/ieșire;

f) menținerea măsurilor provizorii propuse creează condițiile prin care US sunt stimulați să tranzacționeze produse titlu, atât intra-zilnice cât și pentru ziua următoare, în condițiile livrărilor și preluărilor în/din PVT;

g) înregistrarea în prezent a unor niveluri scăzute atât în volum cât și în ceea ce privește acuratețea, calitatea informațiilor și periodicitatea acestora, transmise către OST de operatorii sistemelor adiacente.

5.2 Evaluarea modului în care măsurile vor spori lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt

Menținerea măsurii provizorii de aplicare a toleranțelor va facilita accesul pe piața gazelor naturale și va asigura un mediu transparent și nediscriminatoriu atât pentru actualii cât și pentru viitorii participanți de pe piața gazelor naturale.

Măsurile propuse vor asigura o tranziție graduală de la regimul curent spre un model de piață corelat cu mecanismele de echilibrare prevăzute de Codul rețelelor de gaze naturale și Regulile pieței gazelor naturale.

Măsurile propuse prin prezentul Raport sunt proiectate astfel încât să poată influența direct dezvoltarea pieței angro prin încurajarea utilizării produselor standardizate pe termen scurt oferite pe

platformele de tranzacționare.

Măsurile provizorii propuse prin prezentul Raport vor avea un impact substanțial și pozitiv:

- generarea unui grad crescut al lichidității pe piețele centralizate angro din Republica Moldova;
- generarea unor semnale credibile și robuste ale formării prețurilor, ca rezultat al interacțiunii între cerere și ofertă la nivel de zi gazieră;
- reducerea costurilor de tranzacționare pe piețele centralizate și, pe cale de consecință, atenuarea disproporțiilor între prețurile oferite pentru vânzarea/cumpărarea de gaze naturale.
- implementarea mecanismului **FTG este un instrument care va permite** US de a tranzacționa între ei cantitățile de gaze naturale aferente dezechilibrelor înregistrate în scopul echilibrării portofoliului zilnic individual al acestora și reducerii necesității OST de a întreprinde acțiuni de echilibrare.

VI. MĂSURI DE SUBSTITUIRE ȘI ELIMINARE A MĂSURILOR PROVIZORII

6.1 Descrierea măsurilor care vor fi luate în scopul eliminării măsurilor provizorii

Măsurile provizorii reglementate în prezentul Raport, precum și măsurile incluse în Planul de acțiuni privind implementarea de către OST a Codului rețelelor de gaze naturale și Regulilor pieței gazelor naturale vor fi integral substituite prin implementarea cadrului normativ de reglementare. Termenul preconizat pentru implementarea măsurilor provizorii este de până la 12.12.2025. Totuși perioada vizată urmează a fi revizuită în funcție de multitudinea factorilor de ordin juridic, organizatoric și funcționali aplicabili.

6.2 Evaluarea calendarului de punere în aplicare a măsurilor provizorii

În conformitate cu pct. 602, Secțiunea 1 și pct. 603, alin. 4, Secțiunea 2, Capitolul X, Codul rețelelor, OST va elimina măsurile provizorii cel târziu la expirarea perioadei de cinci ani de la intrarea în vigoare a Titlului VI din Codul rețelelor (12.12. 2025).

Având în vedere lipsa pieței angro respectiv lichidității acesteia, SRL „Vestmoldtransgaz” va aplica măsurile provizorii necesare pe durata maximă prevăzută în Codul rețelelor.

În scopul evaluării conformității măsurilor de punere în aplicare a Codului rețelelor și a aplicării măsurilor provizorii și pentru determinarea următoarelor etape de eliminare a măsurilor provizorii, OST va prezenta trimestrial la ANRE Rapoarte privind activitatea de echilibrare.

Pași planificați pentru eliminarea măsurilor provizorii și calendarul aferent:

„Vestmoldtransgaz” SRL va efectua anual o evaluare a efectelor la nivel individual a măsurilor provizorii implementate, precum și a condițiilor în care acestea au fost aplicate. Rezultatele acestei evaluări vor fi prezentate ANRE, în conformitate cu Secțiunea 2 din Codul rețelelor.

Calendarul estimat al acțiunilor ce vor fi desfășurate de către SRL „Vestmoldtransgaz” în vederea renunțării la aplicarea măsurilor provizorii este prezentat în tabelul de mai jos:

Nr.	Termen	Acțiunea planificată
1.	Trimestrul IV 2024	Identificarea, împreună cu operatorii platformelor de tranzacționare, a unor soluții privind proiectarea unor produse titlu standardizate pe termen scurt (intra-zilnice și pentru ziua următoare), cu livrare/preluare în/din PVT.
2.	Trimestrul II 2025	Consultări cu US în scopul identificării unor soluții privind reducerea nivelului toleranței

3.	Trimestrul IV 2025	Evaluarea posibilităților de reducere a utilizării serviciilor de echilibrare
4.	Trimestrul IV 2025	„Vestmoldtransgaz” S.R.L. ar putea institui o platformă ce va oferi posibilitate nominalizărilor /renominalizărilor, notificarea și tranzacționarea automată la PVT.

6.3 Criteriile utilizate pentru stabilirea măsurilor provizorii

Criteriile utilizate pentru stabilirea măsurilor provizorii rezultă din cadrul juridic de reglementare, complexitatea acestora raportată la practicile altor state cu experiență similară, inclusiv din acțiunile preconizate și necesar a fi întreprinse în scopul creării și creșterii lichidității pieței pe termen scurt.

„Vestmoldtransgaz” S.R.L. a analizat principalii factori cu influență pozitivă în creșterea gradului de lichiditate al pieței angro a gazelor naturale din Republica Moldova. În vederea clarificării oportunității de dezvoltare a unei platforme de echilibrare (PE), ca potențială opțiune de echilibrare, în concordanță cu prevederile Codului rețelelor.

„Vestmoldtransgaz” S.R.L. consideră că în condițiile existenței pe piața de gaze naturale a platformei de tranzacționare la SRL „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est” dezvoltarea cu caracter temporar a unei platforme adiționale, respectiv platforma de echilibrare ce ar urma să fie operată de „Vestmoldtransgaz” S.R.L., este inoportună și ar conduce la:

- încetinirea procesului de creștere a lichidității pieței angro pe termen scurt a gazelor naturale din Republica Moldova;
- diluarea și respectiv disiparea lichidității pieței locale angro pe termen scurt a gazelor naturale și pe cale de consecință, apariția riscului de instabilitate și de impredictibilitate.